

ergens dat de gemeentelijke belastingen in het bedrag van de bijstandsnorm zijn vervat. De regering gaat ervan uit, dat de bijstandsnorm de minimumkosten van het bestaan dekt. Ik weet dat over de kosten van het bestaan eindeloos kan worden gediscussieerd. Ik weet dat, vergeleken met de situatie in Mali of zelfs met die in Turkije en Marokko, de bijstandsnorm royaal lijkt. Ik ben begonnen met een betrekkelijkheid en ik weet dat die ook hier in het oog moet worden gehouden. Maar vergeleken met de gemiddelde situatie in Nederland, lijkt de bijstandsgerechtigde in Nederland armoede. Die relatieve armoede is onder meer in het rapport van de Raad van kerken aangetoond. Gemeenten met voldoende sociaal besef realiseren zich die armoede voortdurend en zijn dan ook voortdurend bezig om te proberen daaraan wat te doen. In het algemeen behoort de Partij van de Arbeid tot de dagelijkse besturen in de gemeenten waar ik hier het oog op heb. Het voorstel-Hummel is dan ook, zoals ik heb gezegd, voor ons onbegrijpelijk.

Van heel wat kanten zijn voorbeelden aangehaald van hoeveel de onroerend-goedbelasting voor gebruikers zal stijgen door de aanneming van het subamendement-Hermans/Van Amelsvoort. Dat belooft voor veel mensen meer dan f 100 per jaar. Door het amendement-Hummel zullen ook nog eens een aantal mensen die in zeer goedkope woningen wonen, met name in de grote steden, voor het eerst onroerend-goedbelasting gaan betalen. Hun huis viel eerst buiten die belasting, omdat het minder dan f 48.000 waard was. En zelfs de meest sociaal bewogen PvdA- of groen-linkse wethouder kan daar straks niets meer aan doen.

Het zal duidelijk zijn dat wij het wetsvoorstel, zoals het is geworden na de twee door mij genoemde amendementen, niet meer aanvaardbaar vinden en dat dus de drie groen-linkse fracties zullen tegenstemmen.

De **voorzitter**: Ik geef nu het woord aan de heer Pröpper. Ik maak de Kamer erop attent dat de heer Pröpper dadelijk zijn maidenspeech zal uitspreken. Ik wens hem met die gebeurtenis geluk.

De heer **Pröpper** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dank u wel voor uw opwekkende introductie. Ik wil beginnen met dank uit te brengen aan degenen achter de regeringstafel voor de uitvoerige beantwoording naar aanleiding van het voorlopig verslag.

In de loop van de jaren is de onroerend-goedbelasting een wat roeriger materie gebleken dan haar wat verstilde naam doet veronderstellen. Als in de volksetymologie wordt gesproken over "ontroering" dan is dat meestal om een omgekeerd evenredige betekenis aan te geven. In het begin van de jaren tachtig zijn er problemen ontstaan als het ging om de limieten in relatie tot de koppeling aan het Gemeentefonds. In de praktijk is gebleken dat de interim-oplossing van 1986 weliswaar een verbetering was, maar dat die van tijdelijk aard was en dus op termijn onvoldoende soelaas zou bieden. Thans hopen wij dat een en ander afdoende geregeld kan worden. Ik ga niet verder in op de lange aanloop die het misschien heeft gehad. Tot mijn grote genoegen hoor ik regelmatig in de zo langzamerhand geruime tijd dat ik op deze aardbodem rondloop, de wapenspreuk van mijn geboorteplaats Venlo, namelijk *Festina Lente*: haast u langzaam, handel niet overijld. Wij mogen aannemen dat hetgeen vandaag voorligt in die geest is geboren. In die zin wordt die wapenspreuk vandaag weer bevestigd.

De wijze van limitering is in de Tweede Kamer nadrukkelijk aan de orde geweest. Vorige sprekers hebben daar ook over gesproken. De achtergrond — mevrouw Van der Meer en de heer Vogt hebben daar iets over gezegd — was gedeeltelijk de gemeentelijke autonomie. Het probleem daarbij is vaak dat men het kan uitspreken en ook nog kan menen, maar dat er in de praktijk van alle dag niet altijd gevolg aan kan worden gegeven, om wat voor reden dan ook. Dat kan men betreuren en daar kan men een kanttekening bij zetten, maar soms ontkomt men er niet aan. Het is duidelijk dat het vervallen van de absolute limiet naar aanleiding van het amendement van de heer Van Amelsvoort c.s. — de heren Hermans, Hummel en Schutte — onzes inziens een verbetering is. Het geeft de gemeentebesturen een

zekere beleidsvrijheid. Daarmee wordt hun impliciet ook verantwoordelijkheid toegekend, in de veronderstelling dat verantwoord zal worden gehandeld.

Over de noodzaak van een relatieve limiet wordt verschillend gedacht. Het is in zekere zin, ook qua verhoudingen, een aanscherping. Wij ontkomen er niet aan, dat te constateren. De gemeenten moeten eerst de gebruikers belasten, omdat die belasting maatgevend is voor hetgeen van eigenaren kan worden geheven. In de gegeven omstandigheden lijkt dat acceptabel. Het heeft in ieder geval de functie van een natuurlijke rem of slot op al te grote stijgingen. Daarmee kan een stijging van de collectieve-lastendruk worden voorkomen en wordt niet de schijn gewekt dat inkomenspolitieke wetgeving gedecentraliseerd zou kunnen worden. Als er echter in de praktijk andere verhoudingen tussen gebruikers- en eigenarenheffingen bestonden, kunnen problemen ontstaan, al zal de overgangstermijn, die verlegd is van drie naar vijf jaar, de pijn kunnen verzachten.

Vervolgens moet geconstateerd worden dat de beperking van de vrijstellingsmogelijkheden in de praktijk problemen kan opleveren. De limiet van f 21.000 heeft na behandelingsaanpak de overzijde veel stof doen opwaaien, omdat toen uit de reacties is gebleken hoezeer in de gegroeide praktijk andere aannames gepleegd waren. Twee redenen lagen ten grondslag aan deze reacties. Er waren sociale overwegingen: er bestaat nu eenmaal een problematiek rondom de minima. De gemeenten zitten daar ook mee. Het kan betwistbaar blijven of hiermee iets via het innen van de onroerend-goedbelasting kan gebeuren. Wij constateren alleen dat gemeenten vaak noodgedwongen in die richting hebben getendeerd of in die zin hebben gehandeld. In dat opzicht is de verandering een inbreuk op de gegevenheden.

De tweede reden wordt gevormd door de perceptie. De kosten van de inning dienen tegenover het resultaat gezet te worden. Wat is het werkelijke financiële resultaat als tot inning wordt overgegaan? Hierbij is altijd — de praktijk heeft dat uitgewezen — sprake geweest van een discrepantie tussen de kosten en de baten. Ook hierbij kan echter worden geconstateerd, dat het inkomensbeleid op centraal niveau moet plaatsvinden.

Pröpper

Omdat men wist dat de gemeentebesturen in het algemeen niet uit losbollen bestaat — met "losbollen" doel ik op de oorspronkelijke betekenis van het woord, lichtzinnige of onserieuze mensen — en dat de vrijstelling zich zowel over de eigenaren als over de gebruikers uitstrekt was er in wezen al een natuurlijke rem en was een grotere gemeentelijke armslag te verdedigen geweest. Hoe het ook zij, in dit kader wachten wij de voornemens van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid af met betrekking tot de decentralisatie van de bijzondere bijstandsverlening. Hoe het ook zij, in onze wijze van zien dienen gemeentebesturen een toch iets grotere beleidsruimte en vrijheid te krijgen.

In het verkeer tussen overheden — en ik zeg dat niet als kritische kanttekening — wordt regelmatig gesproken over het feit dat men geen inbreuk wil maken op de bevoegdheden van of beperkingen wil opleggen aan de overheid. Hieraan zijn in de regelgeving echter vaak beperkende maatregelen voorafgegaan. Enerzijds wordt dus iets begrensd en anderzijds wordt geconstateerd dat de beperkingen in feite niet zouden moeten plaatsvinden. Hoe het ook zij, naar mijn mening moet de weg via de bijzondere bijstandsverlening worden vereffend, zodat de gemeentebesturen uit dat keurslijf kunnen worden gehaald.

Op het artikel inzake matige winst wil ik thans niet verder ingaan. Het was echter denkbaar geweest dat met de uitwerking hiervan werd gewacht tot de overige belastingbepalingen in het kader van de commissie-Christiaanse aan de orde waren geweest. Al met al moge het duidelijk zijn dat mijn fractie het wetsvoorstel met wat kritische kanttekeningen zal steunen. Het wetsvoorstel houdt duidelijk een verbetering in van hetgeen nu gangbaar is.

Mijn volgende opmerking is enigermate terzijde, maar zij is naar onze mening toch belangrijk. Ik verwijs naar de correspondentie tussen de Nationale havenraad en het ministerie van Verkeer en Waterstaat en naar de correspondentie tussen het ministerie van Verkeer en Waterstaat en het ministerie van Binnenlandse Zaken over de differentiatie van de haventarieven. Hierover is in de Tweede Kamer gesproken door de heer J.T. van den Berg van

de SGP. De Nationale havenraad dacht ter zake ingang te kunnen vinden via de materiële belastingbepalingen. Men wilde in feite via de onroerend-goedbelasting bezien of een en ander behandelbaar zou zijn. In artikel 277 van de Gemeentewet wordt over deze tarieven en over de gebruiksheffingen gesproken. De crux zit hem in het feit dat — dit is mede het gevolg van jurisprudentie van de Hoge Raad — uitsluitend gelden geheven kunnen worden naar aard van gebruik. Voor motieven van economische aard kan geen ingang bij dit wetsartikel worden gevonden. In deze filosofie was differentiatie van de havengelden nodig, omdat men een ander stuurmechanisme wilde hebben dan het gebruik alleen. Ik wil hierop niet verder ingaan. Ik wil de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken graag herinneren aan haar woorden. Bij de behandeling in de Kamer heeft zij toegezegd, deze wijziging in ieder geval bij de verdere voorstellen in het kader van de commissie-Christiaanse inzake de gemeentelijke belastingbepalingen aan de orde te stellen.

De parafrasering van hetgeen ik in het begin heb gezegd over de wapenspreuk zou hier kunnen zijn: Festina lente! Recte, sed festina! Haast u langzaam! Heel goed, maar haast u in elk geval.

□

De heer **Barendregt** (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik feliciteer de heer Pröpper met zijn maidenspeech. Het onderhavige onderwerp hangt nauw samen met zijn dagelijkse werkzaamheden. Dat is ook wel gebleken uit zijn bijdrage.

Mijnheer de voorzitter! Wat voor de een een lust is, kan voor de ander een last zijn. Dat is een algemene stelling, die op vele terreinen van toepassing is. In de sfeer van de verhouding tussen overheid en onderdaan zijn de financiële lusten van de overheid alleen te bevredigen via fiscale lasten, die op de schoulers van de onderdaan worden gelegd. Ter voorkoming van willekeur en onrechtvaardigheid in het heffen van belastingen worden invoering en uitvoering via fiscale wetgeving geregeld. Dat is een groot goed, waaraan wij grote waarde moeten toekennen. Deze procedure geldt tevens, als er wijzigingen noodzakelijk blijken, waarbij er geen onderscheid is tussen wijzigingen, die een

verzwaring of een verlichting van de belastingdruk tot gevolg hebben.

Mijnheer de voorzitter! Het onderhavige wetsvoorstel beoogt een wijziging van de Gemeentewet, waarbij de mogelijkheden van de gemeenten tot het heffen van onroerend-goedbelasting, leges en rechten worden geregeld. De algemene regeling zal naderhand tot stand moeten komen. De regering heeft besloten de invoering van de algehele herziening van het belastinggebied voor provincies en gemeenten stap voor stap in te voeren. Maar in het regeerakkoord was een passage opgenomen, dat het kabinet zich verplichtte om uiterlijk 1 januari 1987 met voorstellen te komen naar aanleiding van het rapport van de commissie-Christiaanse, dat nu inmiddels meer dan zes jaar oud is. Bij de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel in de Tweede Kamer — december 1988 — heeft de Tweede Kamer de motie-Hummel unaniem gesteund. In die motie werd de regering verzocht zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 juli 1989 een wetsvoorstel in bovengenoemde zin aanhangig te maken. Het kabinet heeft de haalbaarheid van de gemotiveerde datum opnieuw ter discussie gesteld, maar toegezegd al het mogelijke te doen om aan het verzoek van de Tweede Kamer te voldoen. Gezien de demissionaire status van het kabinet zullen wij de komende drie dagen die ons nog scheiden van 1 juli, geen wetsvoorstel meer ontvangen. Dat laat onverlet om bij de behandeling in deze Kamer — ruim een half jaar na de behandeling in de Tweede Kamer — te informeren, hoever het kabinet op het moment van zijn val gevorderd was met de voorbereiding van het wetsvoorstel, dat het rapport van de commissie-Christiaanse wettelijk handen en voeten moest geven. Bovendien komt het mij gewent voor, dat de Staten-Generaal op de hoogte zijn van de vraag, of het kabinet de verdere voorbereiding heeft stopgezet vanwege de demissionaire status. Het lijkt mij, dat het belang van het land wordt gediend met een ambtelijke voortzetting van het voorbereidende werk om tot een wettelijke regeling op dit terrein te komen. Om misverstanden in de toekomst te voorkomen, komt het mij juist voor om nu reeds te verklaren, dat niet alle voorstellen van de commissie-Christiaanse op mijn instemming kunnen rekenen.